

ԻԳՆԱՏԻՈՍ ԵՊՍ. ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ ՂՈՒԿԱՍՈՐԻ Գլուխ ԺԳ.

1.- Նոյն ժամանակ մարդիկ եկան և պատմեցին Յիսուսի այն Գալիլիացիներուն մասին, որոնց արիւնը Պիղատոս խառնած էր իրենց զոհերու արեան: Գալիլիացիները պատճառ տուած չէին որ սպանուին իրենց զոհերուն հետ տաճարին մէջ, այլ պատճառը դատաւորին յանդուգնութիւնն էր: Նոյնպէս աւետարանը պատճառ չէ հալածուողներուն, այլ թագաւորներուն անօրէնութիւնը: Պիղատոս ինչո՞ւ այսպէս ըրաւ. ոմանք կը կարծեն թէ Յովհաննէսի մահն է պատճառը, Հրէաստանէ, այսինքն անոր իշխանութեան սահմաններուն մէջ ըլլալով սպաննել տուաւ. իսկ Պիղատոս չարացաւ և իր բարկութիւնը թափեց Հերովդէսի քաղաքէն եկած մարդոց վրայ: Հերովդէս և Պիղատոս թշնամիներ էին, բարեկամացան Յիսուսի մահուան առթիւ. ուրեմն յայտնի է թէ Հերովդէսի հանդէպ ունեցած ատելութեան համար այսպէս գործեց Պիղատոս: Այս մասին պատմեցին մեր Տիրոջ, տեսնելու համար թէ ի՞նչ պիտի ըսէ, որպէսզի իբրեւ Հերովդէսի թշնամի, մատնեն զայն: Իսկ Յիսուս դատաստանի վերաբերմամբ երկիւղալից կը դարձնէ զիրենք. ամէնքը այն կարծիքին էին թէ իրենց մեղքերուն համար մեռցուեցան. որովհետեւ օրէնքին դէմ գործող ամբարիշտները կը պատժուին: Պարզապէս սահմակեցուցիչ էր այդպիսի սպանումը: Եկած էին զոհ մատուցանելու և տաճարին մէջ իսկ սպաննուեցան, իրենց արիւնը խառնուեցաւ զոհերու արեան: Այս պատճառաւ ալ անոնց անօրէնութեան իբրեւ հատուցում, Աստուածային պատիժ համարեցան, առ այն թէ Աստուած չընդունեց անոնց զոհերը: Մեր Տէրը չարգարացուց անոնց այս կարծիքը, ոչ ալ հակառակը ըսաւ, այլ աւելի մեծ աղէտի պատահմունքով սպառնաց, թէ և Աստուծոյ երկայնամտութիւնը կը ներէ, եթէ ապաշխարեն:

2.- Դուք միայն զանո՞նք մեղաւոր կը համարիք և դուք անպարտ էք. այդպէս չէ, եթէ չապաշխարէք, կորստեան պիտի մատնուիք: Թէ և կ'սպառնայ, սակայն քաղցրութիւն ալ կը խառնէ իր խօսքերուն, ապաշխարութեան հրաւիրելով, որպէսզի փրկուին ու չկորչին:

4.- Այստեղ կը յիշէ անոնք որոնց վրայ Սելովամի շառարակը ինկաւ և սպաննուեցան: Տասնըութ մարդիկ էին, համարեցան թէ Աստուծոյ արդարադատ իրաւամբ մեռան իրենց մեղքերուն համար: Այստեղ ևս նոյն երկիւղը, Աստուծոյ երկայնամտութիւնը կը յիշեցնէ որպէսզի ապաշխարեն ու փրկուին: Այս է Աստուածոյ քաղցրութիւնը ոմանց հանդէպ համբերող կը լինի իսկ ոմանց ալ օրինակ կը ծառայեցնէ ամբարիշտներուն, որպէսզի ամբարտաւանելով չի մոռնան զԱստուած և չըսեն թէ դատաստան չկայ: Ամէնքին չի հարկաներ, որպէսզի երկրի բնակիչները չի սպառնին: Մարգարէներու ժամանակ ալ Աստուածային պատիժը մօտ էր և ոմանք պատժուեցան, իսկ ուրիշներ նոյնքան թերեւ աւելի ալ մեղաւոր, զերծ մնացին պատիժէ:

6.- Ապա առակաւ ալ կը Հաստատէ այս պարագան, ինչպէս ըրած էր ազահուրներէ զգուշացուցած ատեն, շտեմարանները մեծցնել ուզող մեծատան վերաբերմամբ: Մարդ մը թզենի ծառ մը ունէր իր պարտէզին մէջ: Եկաւ անկէ պտուղ քաղելու և չգտաւ: Ի՞նչ կրնանք սորվիլ այս առակէն: Մենք տնկեալ ենք Աստուծոյ եկեղեցւոյն մէջ որուն անխափան, պարտական ենք առաքելութեան պտուղ տալ: Եթէ զլանանք և ծուլութեամբ փճացնենք պտուղը, կտրուելու և այրուելու արժանի պիտի ըլլանք ըստ Յովհաննոս որ կ'ըսէ - " ամէն ծառ որ բարի պտուղ չի բերեր, կը կտրուի և կրակը կը նետուի": Արդ, կ'ըսէ այգեպանին, այս երրորդ տարին է որ կուգամ այս թզենիէն պտուղ քաղելու և չեմ գտներ. կտրէ՛ զայն, ինչո՞ւ տեղ կը գրաւէ: Այգին՝ ազգը կը նշանակէ. ինչպէս այլուր երբ ըսաւ այգի տնկեց և մշակներուն յանձնեց: Կամ այգի եղաւ սիրեցեալին. Եսայի 5.1: Իսկ ծառ, իւրաքանչիւր անձ կը նշանակէ: Երեք տարի: Ժամանակը երեք բաժանում ունի, անցեալ, ներկայ և ապառնի: Հասկցնել կուզէ թէ ոչ սկիզբը ոչ ալ ներկային մէջ պտուղ գտաւ: Սակայն երկայնամտութեամբ ներեց սկիզբը և չուզեց ծառը կտրել տալ: Թէև մինչև ի կատարած մեր ամէն ինչը կը տեսնէ, ծննդեամբ մեր աշխարհ զայլէն առաջ իսկ, ըստ Դաւթի սաղմոսին որ կ'ըսէ. - աչքդ զիս անկերպարան տեսաւ, այն բոլորին Հետ որոնք գրուած են ի գիրս քո. Աղմ.138.16: Այսպէս ուրեմն ամէն ինչ յայտնի է անոր, սակայն կը ներէ զի արդար դատաւոր է: Այստեղ ևս ցոյց կուտայ քաղցրութիւն, ապա բարկութիւն, ըսելով. - կտրէ՛ զայն, ինչու աւելորդ տեղ կը գրաւէ: Բայց բարկութեան խառնուած է ողորմութիւն, ըստ Ամբակում մարգարէի որ կ'ըսէ. - բարկութեանդ ժամանակ, ողորմութիւնդ յիշէ. Ամբ. 3.2 : Որովհետեւ եթէ կուզէր որ կտրուի ծառը, այգեպանին գործակցութեան բնաւ պէտք չունէր, կրնար միայն հրամայել և վերջ:

Ուրեմն օրինադրեց որ առաջնորդները բարեխօս ըլլան, մեղաւորներուն Համար աղօթեն և Հաշտեցնեն անոր Հետ որ բնաւ չբարկանար, այլ կը ձեռացնէ թէ կը զարհուրեցնէ, սորվեցնելով առաջնորդներուն որպէսզի արժանիներ իր խնամակալութեան բերին: Ճիշտ ինչպէս Մովսէսին ըսաւ. - Հեռացիր՝, թող որ Հարկանեմ և սպաննեմ զանոնք. Թուոց 14.12: Եթէ պիտի սպաննէր, ի՞նչ պէտք կար ըսելու, թող, Հեռացիր. վերջ ի վերջոյ ո՞վ էր Մովսէս որ դէմ կարենար դնել, այն որ բազում աղաչանքներով իսկ Յորդանան գետը շկրցաւ անցնել 2 Օրին 2.23: Այս պատճառաւ ալ կը պատասխանէ. - եթէ թողութիւն տաւ, տո՛ւր, ապա թէ ոչ զիս ևս ջնջէ զպրութենէն որուն մէջ գրեցիր. Ելից. 32.31: Այսպէս և Հոս կ'ըսէ. - կտրէ՛. ինչ որ մշակը պէտք է ընէ, ինք կը յիշեցնէ:

8.- Մշակը կը պատասխանէ. - Տէր, թող զայն այս տարի ալ, մինչև որ անոր շուրջ փորեմ, աղբ դնեմ: Թերևս պտուղ տայ. ապա թէ ոչ արմատէն կը կտրեմ: Ուրեմն վերակացունները պարտականութիւն ունին տքնիլ և աղօթքով միշտ Աստուծոյ պաղատիլ: Առաքեալը կ'ըսէ. - անոնք ձեզի Համար Հաշիւ պիտի տան. եբր.13.17: Առաքինի մշակներու օրինակն ալ ցոյց կուտայ, ըստ այնմ Պողոս Տիմոթէոսի գրեց. - սաստէ, յանդիմանէ, խրատէ Համբերութեամբ և վարդապետութեամբ. 2 Տիմ. 4.2: Աստուծոյ կողմէ եզեկիէլին Հրահանգուած էր որ վերակացութեան գործը կատարէ, որպէսզի ծուլութեամբ չըլլայ որ ուէ մէկուն արեան պարտապան մնայ. եզ. 3.17: Այս մասին մարգարէներէն և առաքեալներէն մէջըբերումներ բազմաթիւ կրնան ըլլալ. անոնք ժողովուրդին Հանդէպ վերակացութեան գործ ցոյց տուին, պաղատեցան Աստուծոյ որպէսզի խնայէ ժողովրդեան. վասն որոյ կ'ըսէ. - ես որ Հովիւ եմ, մեղանչեցի. ոչխարները ի՞նչ մեղք գործեցին: Սուրբ թող ինծի զարնէ և իմ Հօրս տան. 2 Թազ. 24.17: Իսկ ժողովուրդին ալ կ'ըսէ. - ազգ չար և դառնացող, որ չուղղէր իր սիրտը: Ապա ի՞նչ կը նշանակէ փորել ու աղբ դնել: Երկրագործներուն արհեստն է որով անբան երկիրը պտղաբեր կը դարձնեն: Դիւրին է այս բաղդատութիւնը ընել առ այն թէ վերակացունները ինչպէս խրատներով կը կակուղցնեն սրտի և մտքի խստութիւնը, իբրև թէ բրիճով աշխատէին, սիրոյ ջերմութիւնը արթնցնելով պարարտացուցիչին զօրութեամբ, առաքինութեան պտուղներ բուսցնելու Համար, որպէսզի անշուշտ Աստուածային բարկութեան սուրէն և կտրուկիէ զերծ մնանք և միշտ Աստուծոյ տան մէջ մշտադալար տնկեալ մնանք: Իսկ անպտուղ մնալով, իրաւամբ Հաւատքի կեանքէն ու արմատէն կը կտրուինք: Իսկ եթէ մշակը ինք ևս չարանայ, այս ալ իր վրայ կը Հրաւիրէ Աստուծոյ սասան ու բարկութիւնը, - չարերը չարով կորստեան կը մատնէ և այգիին կուտայ ուրիշ մշակներու. Թէ՛ չար Հովիւները չարաչար կորստեան պիտի մատնեմ և իմ Հօտս ես պիտի խնամարկեմ եզ.34.4:

10.- Շաբաթ օր մը Յիսուս կ'ուսուցանէր ժողովարանին մէջ: Ժողովարան՝ աղօթատեղի կը նշանակէ ուր կը Հաւաքուէին շաբաթ օրերը, մարգարէներու պատգամները լսելու և Աստուծոյ խնդրանքներ ներկայացնելու: Հոն մտնելով կ'ուսուցանէր ինչպէս աստեօք ըրած էր նազովրեցիներուն:

Այնտեղ կին մը կար բռնուած Հիւանդութեան չար դեւէն, տասնութ տարիներէ ի վեր, կարկամած էր և չէր կրնար վեր նայիլ: Հիւանդութիւնը զայն կորաքամակ դարձուցած էր. զայն տեսնելով Յիսուս, գթացաւ: Թէև կինը յառաջ չեկաւ, Հաւատք չցուցադրեց, բայց նա որ եկաւ ապրեցնելու Համար, անտես չըրաւ զայն, այլ ըսաւ. -

12.- Ով կին, բուժուհի եւ հիւանդութենէդ: Արժանացուց ձեռքը վրան դնելու: Տեղ մը պարզապէս կը հրամայէ, ուրիշ տեղ մը ձեռքը կը դնէ, ինչպէս բորոտին ըրած էր որպէսզի ցոյց տայ թէ ուէ մէկէն չի գարշիր: Հեռուէն, խօսքով ու հրամայելով կը բժշկէ ինչպէս թափաքանի որդին երբ ըսաւ, - գնա՛, որդիդ ողջ է, որպէսզի ցոյց տայ թէ ամենայնի կարող է, ինչպէս որ կամի կ'ապրեցնէ: Այստեղ ձեռքը կը դնէ ըսելով. - արձակուած եւ հիւանդութենէդ: Կինը իսկոյն շտկուեցաւ և սկսաւ Աստուծոյ փառք տալ: Մարդկային բնութիւնը այսպէս է, վտանգէն ազատելուն պէս, նեղութեան մէջ եղողները գոհութիւն կը յայտենն Աստուծոյ. ըստ այնմ "Տէր, նեղութեան մէջ յիշեցինք քեզ": Իսկ Հանգստութեան մէջ եղողները քեզ անգամ կը յիշեն զԱստուած կամ կը գոհանան: Օրինակ տրուեցաւ, որպէսզի մեղքերու ծանրութեան ներքեւ կքածներս ապաշխարենք, առ Աստուած դառնանք, որպէսզի արարիչը գթալով մեզ ուղղէ, վեր նայինք, վերնայինները նկատենք:

14.- Ժողովարանին պետը զայրացաւ որ Յիսուս չաբաթ օրով բուժեց կինը և ժողովուրդին ըսաւ. - վեց օր ունիք որոնց ընթացքին արտօսուած էք աշխատիլ, այդ օրերուն եկէք բուժուելու և ոչ չաբաթ օրը:

Յայտնի է թէ ոչ թէ չաբաթ ըլլալուն համար բարկացաւ, այլ բժշկութեան, յորում իր փառքը յայտնեց: Իրօք փոքր գործեր կ'ընէին անոնք և չաբաթը լուծուած չէին համարեր: Անասուները մտուրներէն կ'արձակէին ջուր տալու համար, վնաս մը չկար այնտեղ: Բժշկութենէն աւելի դիւրին ի՞նչ կար. խօսքով ըսաւ - արձակուած եւ ու արձակուեցաւ: Ընդհակառակը պէտք էր հիանար. բայց նախանձը չար է, որքան մեծութիւն տեսնէ, այնքան կը կատրի: Իսկ Յիսուս պախարակելով կը յանդիմանէ անոր տմարդի վարքը:

15.- Կեղծաւորներ, ձեզմէ իւրաքանչիւրդ, չաբաթ օրը իր եզը կամ էշը մսուրէն չի՞ քակէր և ջուր խմցնելու չի՞ տանիր: Կեղծաւորներ կը կոչէ զանոնք, որովհետեւ չարանալով կը խօսէին, չաբաթը իրենց փոյթը անգամ չէր: Շաբաթը իրենց նենգութեան միայն պատրուակ ընելով, օրինաց նախանձախնդիր կը ձևանային: Ուրիշ տեղ մը կ'ըսէ. - փոսը ինչպէս անասունը վեր կը հանէք որ շատ աշխատութիւն է. այն ատեն փոյթ չէ ձեզի չաբաթը. որքան աւելի է մարդը անասունէն:

16.- Այս կինն ալ Աբրահամի դուստր է, կապուած դուէն, տասնութ տարիներէ ի վեր: Արժանի չէ՞ր չաբաթ օրը արձակիլ իր կապանքներէն: Անոնց անգամութիւնը ցոյց կուտայ: Նահապետին գուստրն էր որմով իրենք կը պարծենային, իբրև Աբրահամի զաւակ: Կ'ըսէին թէ կ'անարգէ Աբրահամի որդիները:

ԱՀաւաստիկ անարգողները իրենք են, իսկ Յիսուս կը յարգէ: Իրօք, կ'ատէին աղքատները և ախտաժէտները, զարշնով աղօլիսիներէն: Այդպիսիներուն փրկութիւնն ալ մեծ բան մը չէր իրենց համար: Իսկ այն որ արարին է մեր բնութեան ու յայտնուեցաւ որպէսզի մեզ ազատէ սատանայէն, չի նայիր արտաքին տգեղութեան և չի զարշիր, այլ կ'ողորմի զազրացեալ պատկերին: Կի՛նը կը նկատէ արժանի բժշկութեան: Աբրահամի դուստր է կ'ըսէ որուն սատանան կապած էր: Զօրութեան ու մարդասիրութեան գործ էր սատանայէն բռնուածը արձակել: Ապա ճշմարտութեան խօսքերէն յանդիմանուած, լռեցին: Իսկ պարզամիտ ժողովուրդը որ առանց նախանձի էր, կ'ուրախանար իրմէ գործուած փառաւորութիւններուն համար: Յետոյ աւետարանին հեթանոսներուն ևս քարոզուիլը կը յայտնէ: Խմորի և մանանեխի օրինակը կուտայ որուն ճիւղերուն տարածումով թռչունները, այսինքն վերագնաց Հոգիները կը հանգչին:

22.- Յիսուս կ'անցնէր գիւղերէն ու քաղաքներէն ու կ'երթար դէպի Երուսաղէմ: Ոչ ոք կուէր անտեսել, այլ ամէն տեղ կը փութար Հասնիլ որպէսզի ամէնքին բարեգործէ խօսքով և հրաշքով: Երուսաղէմ կ'երթար որովհետեւ մօտ էր չարչարուիլը որը պէտք է կատարուէր Երուսաղէմի մէջ:

23.- Մէկը հարցուց իրեն. - Տէ՛ր, արդեօք միայն քիչն՞ որ պիտի փրկուին: Իրմէ լսած էին թէ դուռը նեղ է, ճանապարհն ալ անձուկ որ կ'առաջնորդէ դէպի յաւիտենական կեանք. ուստի տարակուսելով կը հարցնէ որպէսզի աւելի ևս սորվի: Պետրոս ալ հետաքրքրուած էր հարցնելով. - Իսկ ո՞վ պիտի կարենայ յաւիտենապէս ապրիլ. Ղուկ. 18.26: Յիսուս նոյնը կը կրկնէ ինչ որ նախապէս խօսած էր:

24.- Զանազէք մտնել նեղ դռնէն, որովհետեւ շատեր պիտի փորձեն մտնել անկէ և պիտի չկարենան: Ուէ՛ մէկը սնոտի բան չհամարէ յաւիտենական կեանքի մուտքը. մեծ ճգնութեամբ, շատ ջանք թափելով, աշխարհական բոլոր ցանկութիւնները ի բաց վանելով, անձը ունայնացնելով հնարաւոր է յաւիտենական կեանք գտնել:

24.- Շատեր պիտի փորձեն մտնել անկէ և պիտի չկարենան: Թէ՛ն ըսած էր թէ խնդրեցէ՛ր և պիտի ստանաք, սակայն խնդրելը անմիջապէս չի վարձատրուիր, այլ հարկ է լնտրել նեղ ճանապարհը, բազում նեղութիւններէ վերջ մտնելու համար յաւիտենական հանգիստ. Գործք. 14.21: Բայց սնամիտները այսպէս չառաջնորդուեցան, ճիշտ յիմար կոյսերուն նման որոնց առջև փակուեցաւ դուռը: Հոս ևս ուրեմն կը հաստատէ. - շատեր պիտի փորձեն մտնել և պիտի չկարենան:

24.- Տանտէրը պիտի մտնէ և դուռը փակէ, դուք դուրսը մնալով պիտի սկսիք բախել և ըսել.
- Տէ՛ր, բաց մեզի: Դռան փակուիլն ու տանուտիւրը մտնելը Հասկնալի են որովհետեւ արարիչ է ամենայնի իբրեւ մեծ տան մը, բայց որոշ է իր սեպհական տունը ուր պիտի ժողվէ իւրայինները, դատաստանի նստելով պիտի դատէ իրաւամբ և արդարութեամբ. ո՞մանց երկինք պիտի տանի, ո՞մանց ալ դրախտին մէջ պիտի բնակեցնէ. այնպէս պիտի փակուին դռները: Այժմ ջանացողին Համար բաց են, մտնել ուղղորդին Համար միակ արգելքը նեղութիւններուն Համբերելն է: Բայց երբ այլեւ փակ է, արտասուելը օգուտ չունի, նոյնիսկ երբ Հառաչանք բախէ: Որովհետեւ միայն պիտի լսեն այն թէ. - “ ոչ գիտեմ զձեզ”: Հարկաւ գիտէ զանոնք, որովհետեւ նախօրօք կը խրատէ, կը խօսի անոնց Համար:

26.- Այն ատեն պիտի սկսիք ըսել. - քու առջևդ կերանք և խմեցինք, մեր Հրապարակներուն վրայ սորվեցուցիր: Ովքե՞ր են որոնք այսպէս կը խօսին: Անոնք թերեւս որ այն ատեն մօտ էին ու ըսուածները կը լսէին, բայց Հաւատք չընծայեցին իրեն իբրեւ Աստուծոյ որդի: Հակառակորդ կամ թշնամի չէին, բայց զինք մարգարէ կը Համարէին: Երբոր անոնց Հրապարակներուն վրայ կ’ուսուցանէր, անոր խօսքերը կ’ընդունէին իբրեւ մարգարէի արտասանուած, ոչ իբրեւ Աստուածորդի: Տարբեր են ասոնք անոնցմէ որոնք Յարութեան ետք Հաւատացին, անոնց Համար Պօղոս կը գրէ. - որպէսզի սորվին թէ Աստուծոյ որդի է և Աստուած: Այս պատճառաւ ալ կ’ըսէ. - իր Հրեշտակներէն ո՞ր մէկուն ըսաւ. նստէ իմ աջ կողմս, իմ որդին ես: Հրեշտակները սպասաւորութեան մէջ գտնուող Հոգիներ են, որոնք կը ղրկուին մարդոց Համար: Իսկ որդիին կ’ըսէ. - Աստուածային աթոռդ յաւիտեանս յաւիտենից է. Եբր.1.8 : Ուսուցանեց բայց անոնք չսորվեցան. ըստ այնմ, “ ես ոչ ոք կը դատեմ, այլ խօսքերս որոնք խօսեցայ, ատոնք կը դատեն”:

26.- Իսկ ի՞նչ է այն թէ կերանք և խմեցինք քու առջևդ: Կամ այն է որ անոնց Հետ ճաշեց, քանի որ մաքսաւորներու և մեղաւորներու Հետ կուտէր ու կ’ըմպէր. կամ լեռան վրայ երևեցան ու կերան և խմեցին իր առջև: Ապա լսեցին Հետևեալը:

27.- Հեռացէ՛ք ինձմէ, չարութեան մշակներ: Արդարութեան գործեր չմշակեցին, այլ անօրէնութեան: Երբ Հեռացուց և ցոյց տուաւ թէ փրկութեան Հնար չկայ, կ’ըսէ. - Հոն պիտի լաք և պիտի կրճտէք ձեր ակռանները: Որպէսզի չկարծեն թէ միայն այսքան է պատիժը, կը յաւելու

28.- Աստուծոյ արքայութեան մէջ պիտի տեսնէք, Արրահամ, Իսահակն ու Յակոբը և բոլոր մարգարէները իսկ ձեզ դուրս պիտի Հանեն: Ուրեմն կը բազմացնէ երկիւղը: Նախ դռները փակուելով դուրս պիտի մնան: Իսկ րախելու պարագային ձեզ չեմ ճանչնար պիտի ըսէ: Իսկ երբ փրկութեան պատճառները յիշեն, նա անօրէնութեան մշակներ կը կոչէ և լացուկոծ և ատամներու կճրտել որ անՀնարին տանջանքներ կը նշանակէ, զի ոչ միայն կ'արտաքսուին այլ նաև գեհնեմնի կը մատնուին: Դարձեալ կսկծելի է այն որ նահապետներն ու մարգարէները որոնցմով կը պարծենային, պիտի տեսնեն Աստուծոյ թագաւորութեան մէջ, իսկ իրենք դուրս արտաքսուած: Արքայութեան մէջի սուրբերը ի՞նչպէս կը տեսնեն: Ոչ թէ վերանալով երկիւղ կը մտնեն, բան մը որ անՀնար է մեղաւորներուն Համար, այլ արքայութիւն ըսելով կը Հասկցնէ այն որ Աստուծոյ թագաւորութիւնը երկիր կ'իջնէ. ատեան կը կազմուի, երեքանձնեան Տէրութիւնը դատաստանի կը նստի. ամէն ոք այնտեղ Հաւաքուած կըլլայ: Այն ատեն արդարները արեգակէն աւելի պայծառ կ'երևին: Այսպէս է որ պիտի տեսնեն նահապետներն ու մարգարէները Աստուծոյ արքայութեան մէջ: Իսկ իրենց ողորմելի անձերը դուրս Հանուած պիտի ըլլան: Արքայութիւնը այնտեղ է ուր Աստուած կը թագաւորէ, ներկայ է: Երրորդութիւնը երկիր կ'իջնէ, ըստ Դանիէլ մարգարէի տեսութեան, նաև ամբողջ Հրեշտակաց բազմութիւնը. կը տեսնեն ամբարիշտները, անՀնարին սուգով ու տրտմութեամբ կը խոցուին: Այսքան խրատուելէ ետք, այլոց կորստեան մասի՞ն կը խօսինք, թէ մենք ևս նոյն խուճրին մէջ ենք: Ուստի Հէք ու թշուառականներ ենք քան թէ անոնք: Անոնք խաբուեցան. իսկ մենք Հաւատարմի և ստույգը սորվեցանք ու տակաւին կը յամառինք կորստեան ճանապարհէն ընթանալ: Զանոնք կը պարսաւենք որովհետև լսեցին և զիջջ չյայտնեցին, իսկ մենք սորվեցանք և չենք զղջար: Պէտք էր որ այս մասին քիչ մը երկար խօսքերով խայտառակէի մեր կացութիւնը, բայց ինչպէս յամենայնի, Հոս ևս տկար են խօսքերս: Հրեաները պիտի կորսուին, ուրիշներ, Հեթանոսներ պիտի ժառանգեն անոնց փառքը:

29.- Պիտի գան արեւելքէն ու արեմուտքէն, Հարաւէն ու Հիւսիսէն, բազմելու Համար, Աստուծոյ արքայութեան մէջ: Այսպէս ըսաւ նաև այն ատեն երբ Հարիւրապետը ամբողջ Իսրայէլէ աւելի մեծ Հաւատք ցոյց տուաւ, թէ բոլոր Հեթանոսները աշխարհի չորս ծագերէն պիտի ժողուրուին առ Աստուածն Արրահամու և Հաւատքով Արրահամի գաւազ պիտի ըլլան: Պատահած և պատահելիք մարգարէութիւնները ճշմարիտ են:

30.- Եւ այսպէս, վերջիններ կան որ առաջին պիտի ըլլան և առաջիններ որ վերջին պիտի ըլլան: Ասիկա այգիի մշակներու առակին առիթով ալ ըսաւ: Յայտնի է ըսուածքը: Հրեաները յառաջագոյն ընտրուեցան ու Հեթանոսները յետնեալ էին: Իսկ երբ երեւցաւ շնորհը, վերջացան Հրեաները ու մտան Հեթանոսները: Փրկութիւնը ձրի գտնելով, ողորմելուն Համար, զԱստուած կը փառաւորեն:

Բարուք այս տեսնելով և այս իսկ պատճառաւ գրեց որպէսզի իսրայել զգուշանայ: Ըսաւ. – մի տար փառքդ ուրիշին, ոչ ալ քու օգուտդ օտար ազգի. Բար.4.3: Աստուած Հեթանոսները ընտրեց որպէսզի նախանձաւոր դարձնէ Հրեաները, ըստ Մովսէսի “ ազգ անտոհմ և անմիտ ազգ, որուն պիտի կսկծեցնեմ”: Իսկ Պօղոս առաքեալ կը գրէ. – կը փառաւորեմ պաշտօնս, արեւնակիցներուս նախանձը շարժելու և անոնցմէ ոմանք փրկութեան Հասցնելու Համար, Հռովմ.11.14: Արդ՝ մարգարէներու միջոցաւ այսքան խնամարկելէ ետք, ամենէն վերջ ինք մարմնանալով կուգայ ըսելու. – զրկուեցայ իսրայէլի տան կորուսեալ ոչխարներուն Համար: Դարձեալ առաքեալներուն միջոցաւ ալ զանոնք կոչեց, չուզեցին մօտիկ ընել կոչողին, այլ ինքզինքնին օտարացուցին շնորհէն:

31.- Նոյն օրը Փարիսիցիներ եկան և ըսին իրեն. – Հեռացիր այս կողմերէն, որովհետեւ Հերովդէս կուզէ քեզ սպաննել: Նոյն օրը, երբ այսպիսի երկիւղալից խօսքեր քարոզեց անոնց: Պէտք էր վախճային ու դողային, բայց խորհեցան զայն Հալածել: Ժողովուրդին պատճառաւ, իշխանութեամբ չէին Համարձակել, ուստի Հերովդէս առաջ կը դնեն, բայց Հերովդէս այսպիսի մտադրութիւն բնաւ չունէր: Հերովդէս ինք եւս Յիսուսի գործած Հրաշքներուն մասին լսած ըլլալով կը փափաքէր զինք տեսնել: Եթէ Յովհաննէսը գլխատել տուած էր յանդգնութեամբ, առանց պատճառի չէր, յանդիմանուած էր անկէ, այնպիսի չար ամուսնութեան Համար. Հակառակ ատոր, քաղցրութեամբ մօտիկ կ'ընէր անոր մինչև որ կնոջմէն զրկուեցաւ, պարէն և երգումէն խաբուեցաւ, սակայն և այնպէս տրտում էր: Յիսուս չտեսաւ զայն, անարգանքի կամ յանդիմանութեան խօսք մը չըրաւ անոր մասին. ուրեմն ուրկէ՞ կուգար այս ամբարշտութիւնը քանի որ Յիսուս իր գործած Հրաշքներով շատ աւելի սքանչելի էր քան Յովհաննէս: Եթէ Հերովդէս այդպիսի յոռի փափաք մը ունէր, Փարիսեցիները չէին որ պիտի զգուշացնէին զՅիսուս, այլ պիտի դաւաճանէին, մահը փութացնելով: Ի՞նչ է ուրեմն: Զարութեան նախանձով լեցուած էին, տեսնելով և լսելով անոր զարմանալի գործերն ու խօսքերը, ուզեցին որ մեկնի իրենց մօտէն: Իսկ ան որուն յայտնի են անոնց խորհուրդները, անոնց խօսքերուն չափով պատասխան կուտայ:

32.- Գացէք և ըսէք այն աղուէսին: Փարիսեցիներն ալ աղուէս կ'անուանէ անոնց նենգ վարքին ու կեղծաւորութեան Համար: Ի՞նչպիսի խօսքերով կը յայտնէ այս պարագան. ահաւասիկ կ'ըսէ. – դեւեր կը Հանեմ և բժշկութիւններ կը կատարեմ: Այսպիսի բաներ Հերովդէսի հոգը անգամ չէր: Անոնք որոնք մարմնաւոր իշխանութիւն ստացած են, ուրիշ ախտերով բուժուած կ'ըլլան, նախանձով կը շարժին բայց ոչ այսպիսի պատճառի Համար: Ուրեմն յայտնի է թէ չարութեամբ լեցուած էին: Ուստի,

32.- ԱՀաւաստիկ դեւեր կը Հանեմ, բուժումներ կ'ընեմ, այսօր և վաղը և երրորդ օրը վախճանիս կը Հասնիմ: Մահուան և յարութեան կ'ակնարկէ. Տնօրինական բոլոր գործերուն կատարումն էր խաչն ու յարութիւնը: Ինչո՞ւ այսպէս կ'ըսէ: Անոնք մահուան երկիւղը յիշեցուցին իրեն, զինք մերժելու Համար. իսկ ինք գիտէ իր մահուան մասին և թէ վախճանը Հարչարանքներն են: Այսպէս ըսելով անոնց կարծիքը ի դերեւ կը Հանէ, ասեցնելով թէ, այսօր, վաղը և միւս օր պէտք է երթալ, ըստ պատուէրին - մի Հակառակ կենաք Հարին: Աշակերտներուն ալ պատուէր տուաւ, եթէ Հալածեն ձեզ այսինչ քաղաքէն, գացէք ուրիշ քաղաք: Ինք ալ բորբոքած Հրեաներէն խոյս կուտար: Մինչև այն ժամանակ երբ սահմանուածը պիտի կատարուէր, ըստ մարգարէական գրութիւններուն: Ուստի կ'ըսէ. - պէտք է երթալ: Որչափ ատեն որ Երուսաղէմէ դուրս է, ժամանակը չէ եկած, որովհետև կարելի չէ որ մարգարէն կորնչի Երուսաղէմէ դուրս: Շատերը կորան Երուսաղէմէ դուրս. ուրե՞մն: Ոչ թէ անհնար է ըսաւ, այլ կարելի չէ: Զիշտ այնպէս ինչպէս - ով որ սուր կը բարձրացնէ, սուրով կ'սպաննուի. Մատթ. 26:51: Ոչ թէ անվրէպ սուրով կ'սպաննուին, այլ օրէնքին արժանաւորութիւնը ցուցնելով կը բացատրէ թէ ով որ սուրով արիւն Հեղելու պատճառ կըլլայ, ինքն ալ մահապարտ է: Երբոր Երուսաղէմի մէջ կրելիք Հարչարանքներուն և մահուան մասին պատմեց, յիշեց մարգարէներուն ալ մահը որոնց անխնայ կոտորեցին: Թախանձանքով կը խօսի Երուսաղէմի վերաբերմամբ և կ'ըսէ. - քանի անգամ կամեցայ ժողովել քեզ մեծ գութով և խնամակալութեամբ, իսկ դուք ձեր անձերը ցրուեցիք: Ապա արդարադատ իրաւամբ, վերջին կործանումը յառաջագոյն կ'ըսէ. - թէ զիս այլևս պիտի չտեսնէք մինչև որ ըսէք "օրհնեալ եկեալ յանուն Տեառն":

ԶԱԿԷՆ ԱՌԲ. ԶԻՆԶԻՆԵԱՆ